

TISZA ANTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRSZA
 Halvesztetve havi...
 Egész évre...
 Negyedévre...
 Egész évre...
 Negyedévre...
 Egész évre...

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 Napvándor, Székesvárosi Deszák...
 A szerkesztőség...
 Kiadására nem vállal felelősséget.

Apáthy.

Elérkeztünk a kálvária első stációjára. A bevonuló hatalom szikratávirón sem adhatta volna jobban tudtára a világnak, hogy mit akar, mint ezzel a megdöbbentő tettel. Ez után a letartóztatás után már igazán nem számíthatunk a megszállók loyális és igazságos emelkedettségére, kijózanodhat most már a leglelkesebb idealista is, aki hitt a győzők filantrópiájában. Az a semmisség marad még a kezükben, az a kis lengő zászló, amiben reménykednek, hogy ez az erőszak tisztavirág életü tombolás, hogy mihelyt a zöld asztal mellett beszélni kezd Wilson, szégyenkezve elhordja magát a magyar területekről minden idegen.

Talán. Talán így lesz. Wilson talán az asztalra üt, amikor elibe rakják az éhes nemzetek a rablott földek váltóit. Talán lesz még benne ennyi energia és talán tovább fognak tárgyalni vele a győztes európai imperialisták. Mert az is megtörténhetik, hogy rásütik őreá is a szobatudós bélyeget, ellenforradalmárnak kiáltják ki és akkor vége a népek önrendelkezési álmának. De mondjuk, hogy ezt a rózsát hozza a jövő és nem rak láncokat ránk a békekonferencia. Akkor is — miért kell nekünk kálváriát járni addig, miért kell börtönben ülni addig a magyarok vezéreinek, miért kell kifutni az egész székely haderőnek Erdélyből, miért hurcolják el a gyergyói hivatalnokokat, miért csapják el az alispánokat, kormánybiztosokat, miért botoznak Kolozsvárott Mátyás szobra alatt? Tudnak ezekre felelni azok az idealisták, akik rögeszmékbe tévedtek már? Nem. Nem tudnak, csak tiltakoznak, appellálnak a művelt világhoz, amely akkor sem hördült fel Magyarország jajgatására, amikor a testét szabdalták és most sem fog keresztes hadjáratot indítani a letartóztatott ősz tudósért.

Emlékezzünk csak vissza egy kicsit, hogy jutottunk Apáthy letartóztatásáig.

Azzal ereszkedtek le a Kárpátok ormairól, hogy *rendet jönnek teremteni*. Politikusaik, tábornokaik, francia patronusaik mindenütt kijelentették, a fegyverszüneti szerződés írásban biztosította, hogy az állam beléletébe nem nyulnak bele. Könnyű volt ez a nekik bagatell privilégiumot megígérni, mikor előtük a hódítás délibábja lebegett.

Egyik vármegyéből a másikba sé-

táltak be s mikor egyszer megvethették a lábukat, akkor fölkerítették az alispánt, hogy legyen szives adja át a helyét. Ha ellenszegül, akkor biztosították neki egy munkasztalet a konstancai dokkgyárban.

Ez a sima modor Kolozsvár megszállása után hirtelen eltűnt. Akik eddig hitelt adtak a rendcsinálás ürügyének, azok most nyíltan láthatják szörnyű csalódásukat. Láthatják, hogy ez nem rendcsinálás, hanem nyílt *okkupálás*, ami ellen tiltakozott Apáthy, a kolozsvári Nemzeti Tanács elnöke s a magyar népkormány képviselője. Ki követelheti attól a száműzött székely bakától, hogy ő is ilyen finom formáját válassza az ellenállásnak? Ki tud parancsolni a népnek, ha kaszára, kapára kap? Cigánd község határában nem diplomataik álltak szemben egymással, hanem fejszét fergató kemény legények.

Ezeknek tetteiért vonja felelősségre Apáthyt a román haditörvényszék. Azt az Apáthyt, aki nem futott meg Kolozsvárról a megszállók elől, ott maradt a magyarok élén, nem ment el Budapestre kultuszminiszternek, hanem szembe nézett a börtönnel, amit megsugtak neki már jóelőre.

És fáj nekünk, hogy ezekben a nehéz napokban nem hallgathatunk el egy vádat saját fajtánk ellen. Nem Apáthy volt, akire fáj a románok foga, hanem dr. Vincze Sándor. Dr. Vincze azonban Budapestre rándult. Ott hagyta a bajban az ősz professzort, mert az elvek hirdetése kellemesebb Budapesten, ahol nincs még se román, se cseh, se szerb. De vajjon meddig nincs, ha ez így megy tovább?

Nem elég, hogy az ellenség üt bennünket, mi sum tudjuk elfojtani azt a keserű érzésünket, hogyha a magyarság mellé szegődött a szociálista

vezér, ha lángba borította a lelkeket, akkor vállalja is a martiriumot, vagy pedig üljön a szobájában és hallgasson.

Nem a sovénységért ül most Apáthy, hanem a szociálista eszmékért is, rárakták a bilincseket. Így soha nem lehet összeforrasztani a magyarságot a szociálistákkal s bármennyire szégyeljük is, hogy az erdélyi plutokraták kétréteggyedve járultak a románok elé — ha ez egyáltalán igaz — nem tudjuk elhallgatni, hogy ez a gyávaság minket is sújt. A plutokraták bizantinizmusa is és a szociálista vezér gerinctelensége is.

Bármilyen történet is Apáthyval, a magyar nemzet benne látja első „aradi vértanú”-ját. A magyar karakter ott válik el a szinpadai figurák jellemétől, hogy viseli is elveit a felelősséget. Vagy talán az lett volna helyesebb, hogy Apáthy is meghusson? Nem — neki van hazája. És miért futott volna meg? Hiszen a románok a jogok érintetlenségét ígérték. Erőszakoskodásuk dühítette fel a székelyeket s most ez kitünő titulust szolgáltatott nekik arra, hogy még a bolsevizmus rákenésével is letartóztassák a magyar főnkormánybiztosot.

A külföld a magyar forradalomnak csak egyetlen egy erőszakos tettet jegyezte meg: Tisza István agyonlövését. A magyarság most jajdul fel legelőször és ezt a letartóztatást soha nem felejtje el. Vallják be a románok nyíltan, hogy annektálni akarják a megszállott területeket, akkor megszűnik rögtön minden szélmalom tiltakozás, elhallgatnak a puskák is a Királyhágón és nem pazaroljuk most az erőnket, hanem várunk a békekonferencia döntésére. Aztán az elszászok, az irek, a finnek keserű kenyerét fogjuk enni, míg nem fordul ismét egyet a világ kereke.

A Karolyi-párti államtitkárok távozása.

Budapest, jan. 20. (Saját tudósítónktól.) Megbízható helyről nyert értesülés szerint a Karolyi-pártban történt események kapcsán Ábrahám Dezső igazságügyi államtitkár és Friedrich István hadügyi államtitkár beadták lemondásukat. Friedrich István ma már nem is jelent meg hivatalában.

A kormánynak, hír szerint az a szándéka, hogy a hadügyi államtitkárságot nem politikussal, hanem katonával töltsék be. Erre mutat az a tény is, hogy a leszerelési és

politikai csoportba tegnap egy-egy tisztet rendeltek be, még pedig a leszerelési csoportba Urváry Lajos ezredest, a politikai osztály „A” csoportjába pedig Stromfeld vezérkari ezredest. Amennyiben a mai minisztertanács Stromfeld kinevezéséhez nem járul hozzá, úgy minden jel szerint Pető Márton fogják hadügyi államtitkárnak kinevezni.

A Kereskedelmi Csarnok jövő munkája.

Vihar az újjáalakuló gyűlésen.

A nagyvárad kereshedők már a múlt század derekán tömörültek Lloyd Társulat címe alatt, később nagyobb és szélesebb hatáskörrel a régi Lloyd átalakult a Kereskedelmi Csarnok elnevezéssel még nagyobb tevékenységet fejtett ki a városunk kereskedelmi életében. Megépítették a Nagypiac téren a Kereskedelmi Csarnok házáat, mely ma is egyik impozáns épülete Nagyváradnak.

A Csarnok támogatása mellett létesítette pár évtizeddel ezelőtt Propper N. János a nagyvárad felső kereskedelmi iskolát, amelyet később a Csarnok vett át és tart fenn ma is, az általa létesített felső kereskedelmi leányiskolával együtt.

A változó idők, de különösen a háború folytán, mikor a Csarnok helyiségei katonai kórházi célokra foglaltatott le, megbénultja Kereskedelmi Csarnok működése s egy kisebb olvasó teremben vegetált.

A kereskedelmi Csarnok vezetősége, a tekintélyesebb kereskedők bevonásával a közelmúlt időben erős akciókat indítottak, hogy megfelelő reformokkal új tevékeny működésre keltsék a kereskedelmi Csarnokot, az összes származó kereskedő elemek bevonása mellett. Ez a helyes terv azonban nem találkozott az összes kereskedők tetszésével.

Vasárnap tartották meg a nagygyűlést a Csarnok átszervezése tárgyában.

Dr. Popper Ákos elnöklété alatt nagy számmal jelentek meg a kereskedők a gyűlésen. Az elnök lelkes beszédben vázolta a gyűlés célját s üdvözölte a megjelenőket. Majd kérte a választás megejtését.

Nagy Sándor és Rosenzweig Lipót ellenzték a választást, azon alapon, hogy előzetesen nem hozták nyilvánosságra a jelöltek listáját.

Dr. Popper Ákos elnök cáfolta a kifogásokat s megnyugtatóan igyekezett az ellenzőket, hogy a választási listát költő megfontolással és az összes igények figyelembe vételével állították össze.

Rosenzweig Lipót éles hangon bírálta a megváltó összeállítását s azon nézetének adott kifejezést, hogy kikkel aralmat akarnak behozni és a szoba alatt összeállított listát, ezérl nem tettek arról jelentést a jelölőbizottságnak. A felhangzott viharos ellenmondás közepette támadta a jelölőbizottság eljárását.

A jelentések meghallgatása és elfogadása után a választás vezetésére dr. Moskovits Józsefet kérték fel, aki az elnöki székbe is foglalta.

Dr. Stern Ödön élénk helyeslés mellett fejtette ki, hogy a jelölőbizottság nem volt köteles jelentést tenni. Különbösen is nem a szervezőbizottság dönt, hanem a közgyűlés. Sajnálatos jelentette ki, hogy akadnak konkolyhintők, akik meg akarják akadályozni a kereskedők tömörülését.

Dr. Moskovits József a választásnál a költő, kereskedőkhez méltó mérséklet és nyugalom megtartására kérte a résztvevőket.

Pásztor Ferenc óriási zajban hangoztatta, hogy ő előbb jelentkezett szóásra, mint Stern Ödön.

Rosenzweig Lipót óriási zajban akart beszélni, de nem engedték szóhoz jutni.

Pásztor Ferenc ezután tiltakozott a ki-

jelölő bizottság eljárása ellen, mert a lista összeállításánál a hiúság játszott közbe. Indítványt tett, hogy a választást halasszák el, vagy legalább függesszék fel délutánig.

Az indítványt zajos ellenmondással elvetették.

Elnök ezután elrendelte a választást, amely a következő eredménnyel végződött:

Elnökké közfelkiáltással dr. Popper Ákost, társelnökké Flegmann Ármint és dr. Stern Ödönt, alelnökké Balogh Vilmost, Krausz Samut, Manhardt Jonót, Reichardt Dezsőt s Weisz Vilmost, háznaggyá Sonnenfeld Gusz-

lávot, házgodnokká Schönberger Ármint, pénztárossá Grosz Gézát, számvizsgálóvá Wasserstrom Sándort és flegedős Jánost választották meg.

Ezután titkos szavazással 42 tagu választmányt alakítottak.

Dr. Popper Ákos a választás eredményének kihirdetése után érdekes, talpraesett beszédben vázolta a saját és a Kereskedelmi Csarnok jövő működésének programját, mely hivatva lesz az egyesület és a nagyvárad kereskedelem fejlődését előmozdítani.

A ker. miniszter szabályozta a zárórát és a munkaidőt.

A magyar miniszterium a nyílt árusítási üzletek, továbbá ipari és kereskedelmi irodák, köznapokon és vasárnapokon való nyitvatartása tárgyában 6184/1918. M. E. sz. alatt hozott rendeletével az alábbiak szerint intézkedik:

A nyílt árusítási üzleteket reggel 7 órától délután 4 óráig, az olyan üzleteket pedig, amelyekben túlnyomóan élelmiszereket árusítanak, reggel 6 órától esti 6 óráig szabad nyitva tartani. Élelmiszereket árusító üzletekből abban az időben, melyben csakis ezek az üzletek tarthatók nyitva, kizárólag élelmiszerek árusíthatók. Minden más cikk árusítása tilos.

E rendelkezések nem vonatkoznak olyan üzletekre

a) amelyekben kizárólag anyagmegmunkálás folyik,

b) továbbá, amelyekben a közönségnek kizárólag helyben való fogyasztásra szolgálnak ki élelmiszereket, végül

c) a fodrász és borbély üzletek.

Ha az a) pont alá eső üzletek árusításra is be vannak rendezve, azokban az árusítás délután 4 óráig eszközölhető, avagy ha a b) pont alá eső üzletekből a helyben való fogyasztáson kívül az utcán át is árusítanak élelmiszereket, az árusítás csak este 6 óráig eszközölhető.

Nagykereskedők raktárhelyiségei délután 4-ig tarthatók nyitva. Oly raktárhelyiségek, melyek valamely kézműipari, vagy gyári ipari üzemhez tartoznak, az illető üzemből érvényes munkaidő tartama alatt tarthatók nyitva.

Oly irodahelyiségekben, amelyek valamely kézműipari, vagy gyári üzemhez tartoznak, a személyzet reggel 8 órától délután fél 3 óráig foglalkoztatható, kivéven a művezetőket s az üzemmel közvetlenül összefüggő munkát végző más tisztviselőket. Ezek délután fél három órán túl is foglalkoztathatók azzal a megkorítással, hogy az ily tisztviselőket, amennyiben hat és fél óránál hosszabb időn át végeznek munkát, a hat és fél órai munkaidőt meghaladó munkáért megfelelő külön díjazásban kell részesíteni.

A szállítványozási vállalatokkal kapcsolatos irodahelyiségek reggel 8 órától este 7 óráig tarthatók nyitva. Az ily irodákban alkalmazott személyzet reggel 8 órától délután fél 3 óráig terjedő időn túl csak ügyeletes szolgálatra alkalmazhatók. Ily szolgálatra minden 10 alkalmazott után két-két tisztviselő alkalmazható. Oly szállítványozási vállalatok, amelyek irodáiban 10 nél kevesebb tisztviselő foglalkoztatott, tisztviselőiket ügyeletes szolgálatra olyképen vehetik igénybe, hogy egyre-egyre legfeljebb minden harmadik napon kerülhet sor.

Az ügyeletes szolgálatot teljesítő tisztviselőket, amennyiben hat és fél óránál hosszabb időn át végeznek munkát, a hat és fél órai munkaidőt meghaladó munkáért külön díjazásban kell részesíteni.

Minden más kereskedelmi, vagy ipari irodahelyiségben (pénzügyintézetek, biztosítási

intézetek stb.) a személyzet reggel fél 9 órától délután három óráig foglalkoztathatók.

A fentebb említett irodákban foglalkoztatott személyzetnek minden tagja a reggeli 8 órától délután 4 óráig terjedő időben egy órai ebéldő megszakítással a napi hat és félórás munkaidőn túl is foglalkoztatható:

a) ha ezt az állam érdeke, vagy más közérdek feltétlenül megköveteli, az ebből a szempontból szükséges idő alatt, melyet esetről esetre a kereskedelmi miniszter állapít meg;

b) a felgyülemlett rendkívüli munkák elvégzésére egy év alatt legfeljebb 15 napon, amennyiben pedig ez a 15 nap elégséges nem lenne, a kereskedelemügyi miniszter által a munkaadók és az alkalmazottak szervezeteinek meghallgatása után esetről esetre megállapított idő alatt.

c) a feltár és mérlegkészítés tartama alatt kizárólag ezzel összefüggő munkával, de egy évben legfeljebb két ízben és pedig 20, vagy ennél kevesebb irodai alkalmazottat foglalkoztató vállalatoknál 25—25 napon.

Az előbbi bevezetés a—c) pontjai értelmében végzett munkát, mint túlmunkát külön kell megfelelő módon díjazni.

A munkaadó a jelen rendelet értelmében kereskedelmi, raktári, továbbá irodai szolgálatokkal foglalkoztatott alkalmazottakkal négy óráig teljesített munka után a szükséges étkezésre megfelelő időt köteles engedni. Ez az idő délelben a kereskedelmi, raktári, továbbá irodai munkával foglalkoztatott alkalmazottak tekintetében egy óránál kevesebb nem lehet.

A vasárnapokra vonatkozó rendelkezések

Kenyér, péksütemény, tej, gyümölcs, főzelék és zöldségfélék, továbbá élővirág, a kizárólag ezek árusítására berendezett üzletekből vasárnapokon reggel 7 órától d. e. 10 óráig árusítható. Utcaon és tereken gyümölcs és élővirág vasárnapokon a szokásos keretekben reggel 7 órától d. e. 2 óráig árusítható.

Minden más ipari és kereskedelmi árusításnak vasárnapokon egész napon át szünetelnie kell.

Azokban a községekben és városokban, amelyekben a heti vasárt vasárnap tartják, mindennemű kereskedelmi és ipari árusítás reggel hét órától délelőtt 9 óráig végezhető.

Dohány, dohánygyártmányok és dohányzáshoz szükséges cikkek, továbbá postai értékpapírok és okmánybélyegek kizárólagos dohányárudakból munkaszüneti napokon reggel hét órától délelőtt kilenc óráig, fürdő-, üdülő- és kirándulóhelyeken, valamint a vas uti pályaudvarokon és a hajóállomásokon délelőtt tíz óráig árusíthatók.

Nem kizárólagos és korlátolt jogu dohányárudok dohányt, dohánygyártmányokat és a dohányzáshoz szükséges cikkeket, továbbá postai értékpapírokat és okmánybélyegeket munkaszüneti napon csak a főüzletük nyitvatartására megállapított idő alatt árusíthatnak.

Vasárnapra eső országos kirakóvásár alkalmával az ipari és kereskedelmi árusítás, ideértve az árunak a vevő által kívánt átalakítását is, reggel hat órától, az október hó elsejétől február végéig terjedő időszakban reggel hét órától délután négy óráig, a vásártartó község egész területén végezhető.

A vásártéren levő, megmaradt áru öszszecsomagolása, a sátor szétszedése a vásár napján este hat óráig végezhető.

Ha az országos kirakóvásárt közvetlenül vasárnap előzi meg, e napon az árucikkek csomagolása, a sátorverés, az áruk kiszedése, osztályozása, elhelyezése délután négy órától este hét óráig végezhető.

Árucikkeknek a vásártérről való szállítása s a vásártérről való elszállítása a vásárt közvetlenül megelőző vagy követő vasárnapon az egész napon át végezhető.

Állatvásárok alkalmával azok az ipar-cikkek, amelyeknek árusítása a köznapokon tartott állatvásárokon meg van engedve, a vásártéren az állatvásár tartama alatt s a jelzett helyen és időben a vásári adás-vétel céljára szolgáló ipari munkák is végezhetők.

Bérmáláskor és bucsukon

Amennyiben azok vasárnapra esnek, imakönyvek, olvasók, viaszgyertyák, mézeskalácsos készítmények, gyermekjáték tárgyak, szesz nélkül való üdítő italok a bérmálás illetőleg a bucsuhelyen reggel 7 órától d. u. 3 óráig árusíthatók.

Nyílt árusítási üzletekben, valamint az ezekhez tartozó irodai helyiségekben az árusítással összefüggő irodai munka a nyílt árusítási üzlet nyitvatartásának ideje alatt végezhető.

Az érvényben levő vasárnapi munkaszüneti rendelkezések alapján munkaszüneti napon megengedett kézműipari és gyáripari munka végzéséhez mulhatatlanul szükséges irodai teendők munkaszüneti napon d. e. 9 órától 11 óráig végezhetők azzal a megszorítással, hogy a munkaadó minden irodai alkalmazott részére minden második vasárnapon teljes szünetet tartozik adni.

Ha ugyan abban az üzlethelyiségben több üzletágat egyesítve gyakorolnak, valamennyi üzletágra az üzlet köznapon nyitvatartása valamint a vasárnapi munkaszünet szempontjából szigorúbb rendelkezéseket kell alkalmazni.

Az árusításra berendezett üzlethelyiséget a köznapon zárórán túl valamint a vasárnapi munkaszünet tartama alatt zárva kell tartani s azokban a zárva tartás alatt alkalmazottakat foglalkoztatni tilos.

Az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. XIII. törvénycikknek és az e törvény alapján kibocsátott rendeleteknek, valamint az üzleti záróráról szóló 1913. XXXVI. t. c. nek és az e törvény alapján kibocsátott rendeleteknek, végül a szénügyek kormánybiztosa által kiadott rendeleteknek a jelen rendelet által nem érintett rendelkezései hatályban maradnak.

Amennyiben valamely állami vagy más közérdekű szükségessé teszi, a kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet rendelkezései alól úgy általános hatállyal mint esetről-esetre kivételeket állapíthat meg.

Az alkalmazott a rendeletből folyó jogairól le nem mondhat. Oly megállapodás mely e rendelet szabályain az alkalmazott terhére változtat, hatálytalan.

Kihágást követ el s amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá

nem esik, 300 koronáig, visszaesés esetén pedig ha a büntetés kiállása óta két év még nem telt el, 100 koronától 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó, aki e rendelkezések az üzlet nyitására és zárására valamint az alkalmazot

tak munka és pihenő idejére vonatkozó rendelkezéseit nem tartja meg.

Az e szakaszban megállapított kihágások eseteiben az 1894. évi XVII. t. cikkben megállapított kihágások elbírálására bivatott hatóságok járnak el.

Csucsára bevonultak a román előőrsök.

A kissebesi összetűzés.

Ugy a székelycsapatok, mint a többi Erdélyből kiszorított ezredek továbbra is vállalják azt a feladatot, hogy a demarkációs vonalon túlépő román reguláris csapatokat késleltessék a tértérítésben. Vasárnap reggel jelentették, hogy Kissebes és Nagysebes között kisebb kaliberű összeütközés történt, amelynek több halottja és sebesültje volt. Hírhíres egyének a kissebesi incidenst mára már teljes megvilágításban közzétették velünk s ezek alapján a következőkben számolhatunk be róla.

A Kissebesen tartózkodó székely és magyar ezredek előőrsi szombaton reggel azt az értesítést kapták, hogy a község felé román reguláris csapatok közelednek. Erre a magyar előőr

lassan megkezdte a visszavonulást, anélkül, hogy egy lövést is leadott volna.

Alig hagyták el azonban a község határát, egyszerre

két oldalról is erős puskatüzet kaptak, soraik közt többen megsebesültek és ketten meghaltak.

A szomszéd községből küldörc útján megerősítést vontak magukhoz s estefelé szigorított fedezet mellett folytatták békés visszavonulásukat. De az est leple alatt sem tudták ezt a mozdulatukat zavartalanul végrehajtani, mert

az országút mindkét oldaláról ismét sortűzek fogadták őket, mire a magyar csapat tüzvonalat vett föl és lépésről-lépésre visszavonulva védte magát.

Ebben az éjszakai csetepatéban elke-rülhetetlen veszteséget szenvedett mind a két csapat, ezek azonban korántsem olyan nagyok, mint aminőkről Nagyváradon beszéltek. A csapatok parancsnoksága nem tűzte ki feladatul azt, hogy Kissebest minden áldozat árán is megtartsa — sőt: a hátráltató taktika alapján a csapatok egyes-nesen parancsot kaptak, hogy térjenek vissza eredeti bázisukra, mielőtt a román csapatok agresszive lépnek fel. A Maros hidjánál lezajlott sajnálatos események, ahol parlamenteri főhadnagyukat is agyonlőtték a román katonák — nem szabhatnak más kötelességet a magyar csapatok elé, mint azt, hogy minderről engednek az erő-szaknak.

Mi történt Csucsán?

A magyar ezredek, a kissebesi események után új frontot vettek fel s legszélső

őrsüket Csucsán állították fel. Biztosító osztagokat küldtek ki a front jobb és bal szárnyára és eredeti parancsukhoz híven várták a fejleményeket.

Hétlőn délelőtt, még mielőtt a román reguláris csapatok közeledéséről egyáltalán meggyőződhetek volna, a csucsai hegyekről

északi irányból 25 feltegyverezett irreguláris csapat, délről pedig egy 8-10 főből álló járőr megdámázdta a székely előőrs

Ezeket a háttámadó s a vidékről való fegyveres osztagokat a székely előőr szér-ugrasztotta. Pozíciójukat megőrizték, azonban a déli órák felé jelentkeztek az első előőrsök Kissebes irányából is, amelyekkel a harcot nem vették fel. Bevárták, amíg tényleg

lövéseket adtak le rájuk a Kissebes felől érkező román reguláris csapatok s csak ezután kezdték meg a visszavonulást.

A székely előőrnek így is négy sebesültje van, akiket egy járgányra fektettek és úgy hozták le őket Körösteleketőre.

Visszavonulásuk előtt négy kilométernyire ekrazitál felrobbantották a pályatestet.

A helyzet tehát még allandóan rendkívül kétséges. A magyar csapatok parancsnoksága

futárt menesztett egy a hadügyminiszterhez, valamint saját hadosztályparancsnokságához Debrecenbe és jelentést tett a román csapatok előnyomulásáról.

A román csapatok parancsnokságához pedig Csucsára parlamenteri küldött, akinek sorsáról eddig még semmi hír nem érkezett. A parlamenteri feladata: megtudni a románok szándékát s kérdést intézni hozzájuk, hogy

meddig akarnak előnyomulni, meddig kényszerítik még a magyar csapatokat arra, hogy az internálás elől mind messzebb és messzebb vonuljanak vissza.

Rablók garázdálkodása Csucsán és környékén.

Vasárnap délelőtt elterjedt a városban annak a híre, hogy a székely katonák a Csucsán körüli harcokban elfogott román katonákat beszállították Nagyváradra. Ez a

A budapesti helyőrségi kórház fogtechnikai laboratóriumának, mint volt vezetője hosszú katonai szolgálat után hazaérkeztem s a műtermem vezetését átvettem, ahol a legmodernebb és legkomplicáltabb munkát: fogigazító gépet, kassettás fogat, öntött aranyhidat és tartós fogtöméseket készítek.

BERDACH JENŐ

áll. vizsg. fogtechnikus.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 6. l. em. Telefon 10-50

hir nem felel meg a valóságnak és éppen azára azik, hogy a Csucsán és környékén fosztogató rablókat a székely katonák elfogták és bezárították az ügyészség fogházába. A rablók, kiknek legnagyobb része cigány, egész Csucsát és környékét állandó rettegésben tartották, több üzletet, magánlakást feltörték és kifosztottak. Feldúlták az Orsoi-nyári üdülőhelyét, a Zichy-barlangot, Ady Endre nyári lakását és az ételmiszereket, butorokat, ágyneműeket elhurcolták. A cigányok Csucsán valóságos piacot tartottak az elrabolt holmikkból, amíg a katonaság rajtuk nem ütött. A 21. székely ezred most külön őrzőrajtákat szervezett és azokkal fogatja össze a fosztogató rablókat, akik bandákba tömörültek a vidék kifosztására. A rablók egy részét a székely katonák már kézrekerítették s vasárnap délelőtt szállították be a nagyváradai ügyészség fogházába.

Amerikai párbaj a kassai szintársulatnál

Ross Jenő bonvivant a kassai társulat tagja lőbelötte magát és meghalt. Az öngyilkosság oka amerikai párbaj, amelyet Ross Jenő Paragó Jenővel, az igazgatóval vívott. A hír megerősítése szerint, amely nyíltan Kozlováron keresztül Brassóból érkezett hozzánk. Brassóba viszont Kassáról táviratozták az esetet.

Az amerikai párbaj oka állítólag Biller Irén Nagyváradon is jól ismert kassai szubrett, akit Paragó nemrégiben feleségül vett és akibe a bonvivant halálosan szerelmes volt. Paragó feltette a feleségét Ross ostromától és amerikai párbajt ajánlott, amit a színész elfogadott — de ő húzta a feketegolyót. Ross Jenőt különösen Brassóban sajnálják, ahol nagy sikerei voltak.

A várban nincs templom.

A nagyváradai vár átadásával kapcsolatban illetékes körök előtt felvetődött egy érdekes kérdés, amely közelebbről érdekel bennünket is. A várat ugyanis civilizálják, polgári lakásokat, falanszter-korbeli egyszerű ebédlőket, nappalikat rendeznek be a komor galak között. Hogy mikor — az még a jövő zenéje, de a wilsoni program aránylag gyorsan érvényesül az öreg Kastellel szemben és befejezi életét, mint a militarizmus bölcsője, ahol a vársáncokban keserves rúkolások közben pofozták bele a legénységbe a dicsőségazomját.

Ebben az omladozó középkori emléken egyetlen vigasztaló külső vonás az a torony, amelyik messze hirdeti, hogy ott templom van. A vártemplom kőkövekén sokszor tipegett apró cipellőkben a vár urasszonya, aranyfürtös apródok álltak biboros

imaszámolya mögött, szősvékérdől ostarozta a terhes török igát a franciákéus s a déli harangszót legelőször az a várkőpolna hirtette szét Várad fölött.

Szent László építette ezt a kis templomot, küszöbkövét Bunyitay Vince püspök találta meg s a sárosi magyarnak és lelkes történettudósnak oly nagy volt az öröme, hogy megcsókolta a műlyen kikoptatott küszöbövet. Bunyitay sokszor állt ezen a küszöbön, míg az ásatások tartottak és könyvelésként szemmel merengett a múlton.

Most, hogy hozzányúl a profán polgári kéz az exkluzív katonai falanxhoz, a templom sorsa is dűlőre kerül. Raktár lesz belőle, vagy szakszervezeti gyűlésterem, esetleg ka-

szinó. És ennek nincs is semmi akadálya. Mert ez a templom tulajdonképpen régen elvesztette sacrumát, jellege megszűnt. Karácsonyi János püspök a következőket mondta róla:

— Nem templom az épület már 1875. óta. A katonai parancsnokság akkor kérte, hogy az egyházmegyei hatóság szerelje le és engedje át katonai raktár céljaira. Fel-szerelését még 1875-ben elvitték Nagyszalontára az új r. kath. templomba. Az ásatások emlékeit is elszállították részint a muzeumba, részint a székesegyházba. Csak kint a torony hirdeti még, hogy ott valami-kor régen templom volt.

A jövő építkezéseknél lehet, hogy a téglahiány miatt még a toronyt is lebontják.

Szerbia nem fogadja el a 200 és 25 koronás bankjegyeket.

Bukarestben emelkedik a korona értéke.

A monarchia összeomlása után az egymástól elszakadt államok között minden összeköttetés megszakadt, csupán egy kérdés volt, ami mindegyiknek egyformán fájt, ami mindannyiukat egyformán érdekelt, a pénzügyi kérdés. A fiatal államok képviselői össze is ültek Bécsben és elhatározták, hogy az Osztrák-Magyarbank szerződését meghosszabbítják és egy év: provizóriumot létesítenek, tehát egyelőre közös marad a bank és a pénznem. Rendszerben is lett volna a megállapodás, ha nem jön közbe a bankjegyhány. A forradalom utáni hetekben az előbbi abnormális pénzbőséget, minden átmenet nélkül abnormális pénzhány váltotta fel.

Máról holnapra eltűnt a rengeteg papírpénz és az Osztrák-Magyar Bank kénytelen volt újabb bankjegyeket nyomtatni. Így bocsátották ki az utóbbi hetekben az új 200 és 25 koronás bankjegyeket, a 20 koronás papírpénz második kiadását és logotolljára az új 10,000 koronás bankjegyeket.

Ezt a negymérvű pénzkibocsátást a legnagyobb aggodalommal kísérték az elszakadni készülő államok. Össze is gyűl-

tek újabb tanácskozára és különösen Csehország és Jugoszlávia ultimátumot intéztek az Osztrák-Magyar Bankhoz, amelyben értesítik, hogyha továbbra is fedezet nélkül fogja kibocsátani a bankjegyek olyan tömegét, úgy nem fognak participálni és nem részesednek a terhekben, sőt Szerbia ki is jelentette, hogy nem hajlandó fizetési eszközül elfogadni az új emissziókat és a régiókat is csak bizonyos korlátozások mellett.

Ennek a figyelmeztetésnek hatása alatt az Osztrák-Magyar Bank tényleg lényegesen korlátozta az utóbbi időben az új bankjegyek kibocsátását, aminek üdvös hatása nyomban jelentkezett is a külföldi piacokon. Így például a bukaresti tőzsdén, hol december 30-án a korona árfolyama 57 bani volt, január 12-én már 61 és háromnegyed banira emelkedett.

Kellemetlen következménye lehet az emissziók korlátozásának egy újabb bankjegyhány. Erre azonban fel vannak készülve bankjaink és előreláthatólag nem is lesz szükség különösebb rendszabályokra.

A kormány hat gyalog és két lovas hadosztályt állít fel.

Budapest, január 20. (Saját tudósítónktól.) A Magyarország teljesen megbízható forrásból arról értesül, hogy az ország jelenlegi állapotára való tekintettel a kormány elhatározta, hogy a fegyverszüneti szerződésben engedélyezett hat gyalog és két lovas hadosztályt sürgősen felállítja. Ez úgy fog történni, hogy az egyes kerületi parancsnokságok keretében fennálló csapatteket hadosztálykötelékébe vonják össze. Az erre vonatkozó körrendelet már el is ment a kerületi parancsnokságoknak.

A központi hatalmak küldöttjeit április előtt nem hívják meg a béketárgyalásokra.

Budapest, január 20. (Saját tudósítónktól) Genfből jelentik: Párisi lapok szerint az előzetes békekonferencia, tekintettel a megoldandó kérdések nagy számára és fontosságára, március előtt aligha ér véget. Németország és a többi ellenséges államok küldöttjeit április előtt nem hívják meg a tárgyalásokra.

Túzifa

házhöz való szállítására megrendelést elfogad az

Apollo-tőzsde
Rákóczi-ut 22 szám

A rendőrség vasárnapja.

Mezőberényben kifosztottak egy üzletet.

A mezőberényi csendőrség parancsnoka távirati úton jelentette a nagyváradai rendőrség büntető osztályának, hogy ott 17 évi váradóra *Tardos János* szatóc üzletét feltörték és teljesen kifosztották. Az üzlet lakatokkal volt bezárva, a tettesek, két katonára és polgári ruhás ismeretlen egyénre a lakatokat levertek és úgy hatoltak be a bolt helyiségbe, ahol először is a Wertheim-szekrénynek estek. A pénzeszekrényt hegyes vasak segítségével kinyitották és mintegy 2500 korona készpénzt szedtek ki belőle. Az üzletből pedig különösen konyköt, bort, unalmas-likőrt és száfránt cipelték el, úgy hogy alig maradt valami. A kár meghaladja a 10 000 koronát. A tettesek kézrekerülésére nagyarányú nyomozás indult meg, amit megkönnyít az a körülmény, hogy a rendőrség ismeri mind a négynek a személy-leírását.

Felrobbant gézigránát.

Boczok Tótyer nagyfeketepataki lakos a Beznya patak partján egy gézigránátot talált. Nem tudta, hogy mi az, játszadózott vele és a gránát felrobbant. Természetesen lezárkította Boczok jobb kezét, sőt a mellét, karját és fejét is összeroncsolta.

Öngyilkos menyasszony.

Vasárnap délután a wolli erdő mellett levő *Gézy tanyán Szilágyi Mária* 24 éves leány egy huszárkarabéllyal magára lőtt. A leány vőlegényéhez, *Stokker György*hez ment, akit azonban nem talált otthon, csak annak 5 éves kis fiát *Stokker és Szilágyi Mária* már évek óta jegyesek, de a férfi szülei akadályokat gördítettek esküvőjük elé. Valószínűleg ez keserítette el Máriát annyira, hogy vasárnap a férfi karabélyával a szívébe akart küldeni egy golyót. Azonban rosszul célzott, mert a lövedék csak a bal hónalját roncsolta szét. Súlyos, de nem halálos sebével a közbórházba szállították.

Zsebmeteszők a villamosokon.

Vasárnap nagyon működtek a zsebmeteszők. Különösen a villamosokon fejtettek ki élénk munkát. *Szabó Gyuláné* feljelentést tett a rendőrségen, hogy a „C” kocsin kikapották a köpenyzeleből a pénztárcáját, amelyben 100 korona készpénz és egy ezüst női óra volt. — *Vékony Mihálytól* viszont az „A” jelzésű villamoson a kabátja belső zsebéből lopták el az arzenyét 600 korona készpénzzel. A rendőrség nyomoz.

Elűlt a revolver.

Bihari Sándor vasárnap a revolverét nézegette. A forgópisztolyban volt egy töltény és amikor próbálgatás közben a tár odafordult, a pisztoly elűlt és a golyó a szemben ülő *Pataki Imrét*, aki *Biharinak* sógora, a vállán megsebesítette. Patakit a közbórházba szállították.

Összeégett mindenes.

László Virág ismeretlen munkaadónál szolgáló mindenes vasárnap reggel petroliummal tüzet akart gyújtani. A petrolium felrobbant és *László Virágot* az arcán, karján, mellén súlyosan összeégette. A közbórházban spólják.

Zsidóellenes tüntetés Budapesten.

Budapest, jan. 20. (Saját tudósítónktól.) Mult héten az „Ébredő magyarok egyesülete” felhívta Budapest keresztény népét, hogy vasárnap délután gyűlésre jöjjen össze, a gyűlésen meg is jelent néhány száz ember. A gyűlés kínos incidensekkel kezdődött, amelyek folyamán két tengerészt a jelenvotak össze is vertek.

A némileg lecsillapult viharok után *Szabó Géza* egyleti elnök megnyitó beszédet mondott. Kijelentette, hogy az ország keresztény lakosságának össze kell fogni, hogy Magyarország területi integritását az ellenesség és a zsidók ellen megvédelmezze.

Beszédét nem folytathatta, mert tengerészek törtek be a terembe, hogy megvert két társukért bosszút álljanak. A rendőrség közbelépett és a legnagyobb izgalmak közepette a gyűlést feloszlatta.

A gyűlés résztvevői ezután tüntetést rendeztek az utcákon és kávéházakban. Behatoltak az egyes kávéházakba s ilyeneket kiáltottak:

— Követeljük az ország területi épségének megvédését! Le a zsidókkal!

— Éljen a keresztény szociálista párt, le a zsidókkal!

A tüntetők közül a népörség többeket letartóztatott, de igazolás után valamennyit szabadon bocsátotta.

Ágoston Péter külügyi államtitkár.

Budapest, január 21. (Saját tudósítónktól.) A Köztársasági Újság jelenti: *Ágoston Péter* nagyváradai és biharmegyei kormánybiztost belügyi államtitkárrá nevezték ki.

A berlini választások eredménye.

Budapest, jan. 20. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A nemzetgyűlési választásokon leadott szavazatok a következőképpen oszlottak meg: a demokraták 63,168, a többségi szociálisták 153,101, a független szociálisták 103,375, a nemzeti párt 62,421, a centumpárt 17,589, a néppárt 17,582 szavazatot kapott. Ezek szerint Berlinben öt többségi szociálistát, négy független szociálistát és két szociálistát választottak meg. A többi pártok az arányos választási elv szerint három mandátumot kapnak.

A többi pártok az arányos választási elv szerint három mandátumot kapnak.

A többségi szociálisták győztek a nemzetgyűlési választásokon.

Budapest, jan. 20. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Még körülbelül három nap fog eltelni, amíg a szavazatokat összeszámolják, de már most is bizonyos, hogy a többségi szociálista pártok a nemzetgyűlési választásokon lényeges győzelmet arattak.

HIREK

* **A katonák új garnizonja.** A Katonatanács elnöke, *Gábor Dezső* egy bizottsággal tegnap kiment *Berettyóújfaluba*, ahol szétnézték, hogy a 4. gyalogezrednek hol található megfelelő helyiségeket. A bizottság a helyszíni szemle megtartása után intézkedni fog, hogy az ezred átköltözzék *Újfaluba*. A katonák tehát egész közel lesznek *Nagyváradhoz*, ahol esetleg egy idegen hatalom fog dirigálni. Olyan közel lesznek, hogy még a kofavonattal is beugorhatnak *Váradra*, ha éppen szükség volna rájuk.

* **A Vörös-Kereszt közgyűlése.** A nagyváradai Vörös-Kereszt igazgató választmányára *dr. Cziffra Kálmán* elnöklété alatt tegnap tartotta ülését. A folyó ügyek tárgyalása után az egyesület évi közgyűlését a jövő vasárnapra, január 26-án délelőtt 11 órára tűzték ki a Kath. Kör bizottsági termébe.

* **Az ipartestület 6 tagot akar a Néptanácsba küldeni.** Az ipartestület azzal a kérelemmel fordul *Ágoston Péter* kormánybiztoshoz, hogy a megalakítandó Néptanácsban a 2000 tagot számláló testület részére 6 helyet tartson fenn. A városi tisztviselők egy helyet kértek. Az ipartestület kérése valószínűleg nem lesz teljesíthető, mert a Néptanács — amelynek megalakítására még nem történt kormányintézkedés — összesen 20 tagból fog állni. Már pedig nem lehet, sőt nem is kívánatos, hogy a tanács egyharmadát egy testület töltsse be.

* **A Katholikus Kör mai vetítő estéje.** Akármilyen irányt vegyen a magyar költészet fejlődése — Arany balladái mindenkor előrangú remekai — maradnak a magyar epikának. Közülük hármat mutat be a mai vetítést a közönségnek: *V. Lászlót*, *Mátyás anyját* és a megrázó parasztragédiát: *Ágnes asszonyt*, még pedig legnagyobb rajzoló zsenink, *Zichy Mihály* gyönyörű illusztrációinak tükrében. Méltó társai ezek az *Ember tragédiájához* készült világhírű képsorozatnak. A képekhez hivatott magyarázatokat *dr. Kovács Lajos* premontrai főgimnáziumi igazgató fog adni. Az élvezetes előadásra, mely ma este 5 órakor kezdődik, újból felhívjuk a közönség becses figyelmét. Nem bánja meg, aki a Katholikus Kör Sz. László termébe ez alkalommal felkeresi.

* **Dohányelosztás az iparosoknak.** Felkérem a testüleink kötelekésébe tartozó összes azon iparosokat, kik a dohányra jelentkeztek a hivatalunknál, hogy az elosztás folyó hó 21-én, azaz ma, kedden fog megtörténni a Szacsavay-utcán levő menházánál, hol is az átvétel végett jelentkezzenek. Nagyvárad, 1919. január 20. *Holdy Sándor* iparos tanácselnök.

* **Ipartestületi közlemények.** Felkérem a hadból hazatért és katonai szolgálatot teljesített összes iparosokat, hogy folyó hó 21-én és 22-én, kedden és szerdán, délelőtt 8—12 óráig anyagelosztás ügyében igazolványikkal jelentkezzenek. Később jelentkezők kívánságai figyelembe vétetni nem fognak.

* **Jogászbál.** A Kath. Kör nagytermében tegnap délután nagyon szép sikerű jogászbál volt. A bált a jogászok rendezték *Antalfy Margit* táncnő vezetésével.

Dr Dayka Endre lett a rendőrszövetség ügyvezető titkára.

Budapest, január 20. (Saját tudósítónktól.) A Politikai híradó jelenti: Az ország vidéki rendőrségei tegnap délelőtt másodizben gyűltek össze, hogy az országos rendőrszövetséget megalakítsák. A gyűlés rövid tanácskozás után elfogadta a dr Dayka Endre nagyvárad rendőrkapitány által készített alapszabályokat és a rendőrszövetséget megalakítottak jelentette ki. Ezután megválasztották a tisztikart: elnök lett Rostás István debreceni rendőrfőkapitány, ügyvezető elnök Payerle Nándor újvidéki rendőrkapitány, ügyvezető titkár pedig dr Dajka Endre rendőrkapitány.

Néptörvény a kultuszárca kettéválasztásáról.

Budapest, január 20. (Saját tudósítónktól.) A hivatalos lap legközelebbi száma közli az 1919. évi V. néptörvényt, amely kimondja a vallás és közoktatásügyi tárca kettéválasztását és önállósítását. A néptörvény négy szakaszból áll és kihirdetésének napján lép életbe.

Távozó miniszterek.

Budapest, jan. 20 (Saját tudósítónktól.) Főhivatalosan jelentik, hogy Jászai Oszkár egészségi okokból nem kíván részt venni a kormányban és a nemzetiségi miniszterium-

ból már végleg távozott. Nagy Ferenc még szombaton este elbúcsúzott a közlemezési miniszterium tisztviselői karától.

A volt Ausztria-Magyarországot befogadják a népszövetségbe.

Budapest, jan. 20. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: A szövetségesek elhatározták, hogy Németországot és a volt Ausztria-Magyarországot fel-esszik a népszövetség közelébe. Oroszországot illetőleg döntés még nem történt, de bizonyos, hogy a bolsevik kormány képviselőit nem fogadják be a Wilson féle népek ligájába.

* Egy román tábornok nyilatkozata. Egyik kolozsvári lap meginterjúvoirta Moson tábornokot, aki a következő érdekes kijelentéseket tette:

— A mi dinasztánk Erdélyben rendkívül nagy népszerűségnek örvend és az itteni román nép nemcsak szereti, hanem imádja is, mert ebben látja valamennyi román együttlésének és jövő boldogságának szimbólumát.

— Ami a hadseregünket illeti, az egész világ megcsodálta magatartását és legyclmét. A volt osztrák magyar hadsereg katonái is belátják, hogy a miénknél lelkesebb és szilárdabb szellemű hadsereg nem létezik. Ez a tény képezi Nagyrománia jövőjének leghatalmasabb biztosítékát, mert minden ellenséges kísérlet, ami legyőzhetetlen hadseregünket fogja magával szemben találni.

* Soffőr tanfolyam a fa- és fémipari szakiskolában. A fa és fémipari szakiskola tegnap küldöttségileg kereste fel a főispánt és kérte, hogy az iskola részére 2 autómobil bocsásson rendelkezésre, mert a szakiskola hallgatói között sok aktív tiszt és jogvégezett van, akik a soffőr tudományt akarják elsajátítani. A főispán a kereskedelmi miniszterhez továbbította a kérelmet, támogatva a fa és fémipari szakiskola terveit.

* Mozgókonyhát kapott a gyermekmenhely. Dr Edelman Menyhért azzal a kéressel fordult a Hadianyag Értékesítő bizottsághoz, hogy a gyermekmenhely számára két mozgó konyhát adjon át. A bizottság tegnap át is adott a gyermekmenhelynek két mozgó konyhát.

* Kofaküldöttség a főispánnál. Tegnap délután mintegy 50 tagból álló kofaküldöttség jelent meg a főispánnál és elpanaszolták, hogy Belényes környékéről az ottani nemzetőrség Nagyvárad felé nem enged tojást és baromlit szállítani. Ez egyrészt a piaci árúkat létezőként veszélyezteti, másrészt pedig a fogyasztóközösséget fenyegeti. Szalonta felől is hasonló intézkedéseket jelentettek a kofák és sérelmeik orvoslását kérték. Illetékes helyen lépések történtek, hogy a kofák, illetve a fogyasztók kívánsága teljesüljön.

* Kommunista gyűlés Nagyváradon.

A Szalon kávéházban szombaton este gyűlést hívtak össze a nagyvárad kommunisták, amelyről a szervezett munkásság teljesén lával tartott a msgát, úgy hogy a gyűlés alig tízenöt ember jelenlétében folyt le. Jancsó Károly a budapesti kommunisták küldöttje beszédében szervezkedésre hívta fel a nagyvárad kommunistákat és magyarázni próbálta, hogy Magyarországon a proletár diktatura azonnal életbeléptethető. A beszédre Gábor Dezső a nagyvárad Munkástanács katonai biztosa válaszolt és kijelentette, hogy propagandára egyáltalában nincsen szükség, mert a nagyvárad Munkástanács minden erőszak nélkül minden téren nagy vívmányokat ért el. A gyűlés azzal ért véget, hogy Jancsó Károly kijelentette: meggyőződött róla, hogy a nagyvárad szociáldemokrata párt milyen jelentőségteljes munkát végez s belátja, hogy minden egyéb agitáció csak rontaná a szociáldemokrata párt egységét.

* Bitangságban talált sertések. Bitangságban találtatott 2 darab egy éves szőke sertés. Igazolt tulajdonosa 8 napon belül hivatalomban (Rendőrség földszint 7. sz.) annál is inkább jelentkezzen, mert ellenében a jószágokat nyilvános árverésen fogom eladni. Nagyvárad, 1919. január 17. Bige József rb. bíró.

* Autógummi és amoniák forgalomba hozatala szabad. A keresk. miniszter rendeletet adott ki, amely szerint a hadi célokra igénybe vett autógummi és az amoniák forgalomba hozatalát tiltó rendelkezéseket hatályon kívül helyezte. — Egy másik rendelet szerint a Vas központ megszünt.

* Orvosi hír. Dr. Kenéz Lajos, belgyógyász és röntgen szakorvos, volt budapesti belgyógyászati klinikai orvos és volt röntgen laboratórium vezető, Pável-utca 13. sz. alatt rendelését megkezdte. Telefon 17-15. Diagnosztikai és terápiai röntgen laboratóriuma lakásában.

* A Nagyvárad Hiteibank Takarékos és Segélyszövetkezet XIV. éviársulatának kifizetése 1919. január hó 13-án megkezdődtek.

* Petróleum. Tudatom a város közönségével, hogy a január havi petróleum kiosztása folyó hó 22-én megkezdődik. E hónapban is csak a barna és csikos petróleumjegyek szelvényei ellenében adhatnak ki. Minden család a barna, vagy csikos petróleumjegyet januári szelvénye ellenében egy egész liter petróleumot kap. A kereskedőket kötelezem arra, hogy négy napon belül jelentsek be, hogy mennyi petróleumot adtak el és mekkora készlet van még birtokukban. Figyelemztetem az összes kereskedőket, hogy amíg rendes petróleumjegyre nem kapta meg mindenki a petróleumát, tehát január 27-ig az írott (puha) petróleumtalványok nem érvényesek. Lukács Ödön, polgármesterhelyettes.

* Leszerelt altisztek és katonák szabadszervezetének választmányi ülését a hétfőn 21-én délután 4 órakor lesz az Udvari kávéházban.

UJSÁGKI HORDÓNOK magas fizetéssel és percenttel felvételnek a Tiszántúl kiadóhivatalában.

IRODALOM

A „Vasárnapi Ujság” január 19-ik száma csupa rendkívül érdekes képi közzététel az ántánt gazdasági bizottságának budapesti tartózkodásáról, a salgótarjáni zavargásokról, Újvidék szerb megszállásáról, az 1. vadaszred tüntetéséről a madgyminiszter mellett, Vilmos császár lemondó leveléről, a Műcsarnok kiállításáról stb. Szépirodalmi olvasmányok: Moly Tamás regénye, Jakab Ödön és Justh Béla versei, Zsolgos László novellája, Schöpflin Aladár színházi dráma. Szóllósi Zsigmond tárcája, Bosny regénye. Egyéb közlemények: utcai kép Budapestről s a rendezési rovatok. Irodalom és művészet, sakk játék, halálozás. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 10 korona. — Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, VI., Egyetem u. 4. sz. Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félre 2 korona. 40 fillér.

Színház.

A színház műsora:

Kedd: Három a kislány.
Szerda: Zsuzsi.
Csütörtök: Mágna Miska.
Péntek: Tosca.
Szombaton délután: Erdészleány.
Szombaton este: Csárdáskirályné.
Vasárnap délután: Pont Biquet család.
Vasárnap este: Pácsirta.

Három a kislány. A Schubert brók-szép dalaiból összeállított operett ma szerepei műsoron a multkori szereposztással.

Zsuzsi. E Kovács Mariska művésznő felléptével Barta Lajosnak mult héten pártlan sikerrel felelevenített paraszti vígjátékát szerdára tüzte ki az igazgatóság. A közrepekben ezuttal is Pogány Janka, Tóth Elek, Madas, Stoll, Drák és Sziget lépnek fel.

Mágna Miskát Perényivel a műsorszerepben e hét csütörtökén adja elő az operett együttes.

Tosca. Puccini Klasszikusnak mondható operájában Kozmovsky Emmy, Bókai és Tamás aratott nagy sikert. A legközelebbi előadás pénteken lesz.

Erdészleány, Jarus szép muzsikájú operettjének legközelebbi előadását szombat délután tartja meg a színház. A címszerepet Horváth Nusi alakítja, a császár Gróf Laci, Walperl Szigeti, Földesi Tamás lesz.

Csárdáskirálynő. Hosszabb pihentetés után szombat este játssza az énekes személyzet Kálmán Imre leghíresebb operettjét Aggházy Melindával a címszerepben, Edvin Békefi, Stázi Jósika Mici, Bóni Perényi, Kezencs Ferikó pedig Stoll Béla interpretálásában a herceget ezúttal is Harsányi alakítja.

KÖZGAZDASÁG

A TŐZSDE.

Budapest, január 20 (Saját tudósítónktól.) Az értékpapír hausse mozgalmá ma teljes erővel folytatódott. A vezető értékek átlag 20-30 koronával emelkedtek. A tükárság a következő árfolyamokat jegyezte fel:

Magyar Hitel 955-932. Osztrák Hitel 665-645. Fabank 704-786. Forgalmi Bank 436-443. Hazai 511-503. Jelzálog 510-495. Kereskedelmi Bank 4376-4400. Leszámitoló 615-634. Magyar Bank 739-725. Hazai takarékpénztár 18.000-18.900. Beocsini 1220-1215. Salgótarjáni 1000-970. Urkányi 900-877. Ganz 825-775. Atlantica 1180-1195.

MOZI.

Az Apolló kulturálisan méltó a kinematográfia az az eseménye, melylyel mai és holnap műsorát díszítette fel az Apolló. Szakkörökben és a művész társadalomban is kivételes felhőtelt keltett híres Sterheim-attrakció. » Szereltem pokla című nagy koncepciójú kulturális, amely a lánckereskedő mélységét minden megrendítő, tragikumával és ezer bűnével tárja elénk. A fellépő újdonság pompás műsor keretében kerül színre.

A halál gyűrűje címen mai új programján meglepő érdekes, misztikus filmdrámát hoz színre az Uránia. A cselekmény új miliőben vibrál, új színek ragyogják be a pompás filmjátékot, melynek főszerepeit a kiváló dán színészek alakítják.

Az Alraune, Haus Weindt Ewer világ-hírű regényének filmkonstrukciója lesz ma műsoron a Vigadó-mozgóban. Az igazgató sajtó a közönség széles rétegeiből kifejezett óhaját tett eleget, amikor a különös hársu, rendkívül izgalmas filmet műsorra tűzte.

Főszerkesztő: FOLLMANN GÉZA. Szerkesztésért felelős: HILF LÁSZLÓ.

URÁNIA mozgószínház	21-én A halál gyűrűje. Hétköznap 1/24, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.
---------------------	--

VIGADÓ mozgószínház	21-én Alraune. Hétköznap 1/24, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.
---------------------	--

APOLLÓ mozgószínház

21-én

A szereltem pokla.

Hétköznap 1/24, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogköcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet VII-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1919. január 1-én VII-ik évtársulatát nyitotta meg. Az előbbi üzletek, dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folynak.

Belépni szándékozók üzletrészeket jegyezhetnek még most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u. 5. sz. a.). Egy üzletrész heti 20 fillér befizetésre kötelez s kiki annyi üzletrészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként, 20 fillér, 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják s a rájuk eső nyereséget is.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel s kiki heti béréje arányában részesedik.

A szövetkezet elfogad betéteket is s azokat legmagasabb kamattal kamatoztatja.

A tagok a befizetett összeg 1/5-öd részéig a szövetkezettől olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betáblázásra, értékpapírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozók, sziveskedjenek szövetkezetünk helyiségében részjegyeket jegyezni.

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata:

a Kossuth Lajos-utcai trafikban

ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Hirdetmény.

A „Magyar Takarékszövetkezet“ igazgatósága ezennel felhívja a fenti szövetkezet összes tagjait és hitelezőit, hogy tekintsék a szövetkezet felszámolására, követelesei ezen hirdetmény háromszori meghirdetésétől számított hat hónapon belül jelentsék be.

A „Magyar Takarékszövetkezet“ Igazgatósága.

Heti árjegyzék

Szines enédőkészlet aranyozással 12 személyre	300
Sz. és teáskészlet ar. sz. 12 sz.-re	160
Sz. kávékészlet ar. sz. 12 sz.-re	160
Függőlámpa teljesen felszerelve	80
Majolika vízeskanesó szines	20
Majolika virágváza szines virággal	15
Majolika cukordoboz sz. virággal	15
Benne asztali lámpa nikel, felszerelve	40
Majolika dohánytartó sz. virággal	15

Nippek, figurák, szent Antal és Mária-szobrok, szenteltvíz-tartók.

Eladás nagyban és kicsinyben. Képkerekezés, ablaküvegezés.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, diszmutárium, ezüstáruk, konyhafelszerelések gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72.

Telefon 3-72.

APRO HIRDETÉSEK.

Ár: minden szó ára 20 fillér, vasnapiaké belővel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Házvezetőnői

Állást keres plébániára vagy kis családnál román. kath. tisztességes, megbízható, intelligens, 33 éves sorsüldözött urileány. Főzést vállalok. Igényeim szerények, fő állandó otthon. Cim a kiadóhivatalban.

Hadiözvegyet.

Lehetőleg volt tisztirangban, bizalmi állásra sürgősen kerestetik. Cim a kiadóhivatalban.

Tavaszi

arapók, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mifreztetek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Viora átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-utca 7-B.

Pemete

de hársámméz-cukorka elűzi a köhögést és megkönnyíti a légutakat, kiváló hangtisztító, oldó hatású. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Német Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a várkapu mellett.

Tyúkszemirtő

három nap alatt elmozdítja a tyúkszemet, bőrkeményedést és szemölcsöt. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyváradi, Rákóczi-utca 7-B.

Földfurgató

munkások alkalmaztatnak. Székely Sándor káptalani főszámvevő. Sal Ferenc-utca 4.

Kolozsvári

utca 74. sz. a földéknben a borseprő beváltását megkezdjük. Telefonszám 16-82. Nagyváradi város hatósági központi szeszfőzdéje.

Jégszekrény,

konyhastelészik, üres üvegek nagymennyiségű Aradi-úti tüzérekantinban

Salétrom-só!

Sonka- és hús pácoláshoz minden mennyiségben kapható Német Pál Arany-kereszt gyógyszertárában, — városháza mellett.

Likör

és rumkompozitók, Chartreuse, Benediktiner, Aliasch, Meggy stb. essentia. Törköly, Szilvafülm, Seprő, Cognac-évonatok használati utasításai a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyváradi.

Poloskairtó

három nap alatt elmozdítja a poloskát, megölhető poloskák irására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-utca 7-B.

CIPÉSZEKNEK!

- 1 kgr. la. buzacseriz — — — K 19.60
- 1 kgr. la. aranycseriz — — — K 39.20
- 1 kgr. la. folyékony cseriz — — — K 8.—
- 1 kgr. la. faszeg 2—15 sz. — — — K 8.—
- 1 drb brassói talpráspoly — — — K 3.80
- 1 drb brassói kireszelő — — — K 3.30
- 1 készl. bőrtalpvédő — — — K 2.50
- 1 drb. vaskapta — — — K 12.80
- 1 készl. acél talpvédő — — — K —70

Papírvászon és mindenféle cipéssz. kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

- 1 kgr. la. asztalosnyv — — — K 6.80
- ugyanaz zsákvételnel — — — K 6.25

SZERELŐKNEK!

- Bőrtársa vízvezeték csaphoz
- 100 drb 1/2" csaphoz — — — K 4.80
- 100 drb 3/4" — — — K 6.80
- 100 drb 1" — — — K 9.60

Postán utánvét mellett. Portó és csomagolás felszámításával. Gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS
Nagyváradi, Zöldfa-utca 9. szám.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolai
MAGÁNTANULÓKAT ELŐKÉSZÍT FELELŐSSÉGGEL,

állandó tanfolyamot:

gép-, gyors-, szép- és helyesírásban, keresk. számtanban, levelezésben, könyvvitelben stb. tart:

a DONAT-féle
ker. magántanfolyam.

Uj német kurzus kezdődik január 15-én. Korrepetíció!!! Zongoratanítás!

Bejelentések naponta 11-12-ig d. e. és 3-4-ig d. u. Beöthy Odön-utca 30. Telefon: 1000.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálló épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli főző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

Kávéház átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a)

Városi kávéházat

átvettem s azt szakszzerűen s vendégeim igényeinek megfelelően fogom tovább vezetni. A kávéházamban szolid árak mellett pontos és figyelmes kiszolgálás lesz vezérelvem.

Minden este kitünő színházi vacsorát szolgálok fel.

Szíves pártfogást kérve, vagyok kiváló tisztelettel

MAYER VILMOS.

Autójárat a Félixfürdőbe!

Tudvalevőleg a szénhiány miatt a belényesi vonat — mely a fürdői közönséget hozza — napjában egyszer indul s csak másnap reggel szállítja vissza az utasokat.

Hogy a fürdőbe jövő közönségnek ne kelljen lemaradnia a túlszülött vonatról és még az nap vissza is térhessen, Váradról a fürdőig autójáratot rendeztem.

A husz személynél többet befogadó autómobil e hó 12-től kezdve, reggelenként 8 órakor indul a Fekete Sas előtti állomásától s az utasok számára hoz mérten két óránként közlekedik. Kiránduló társaság részére a nap bármely időszakában rendelkezésre áll külön 100 K díjazás mellett.

Viteldij a Félixfürdőig 4 korona

Fürdőbortó.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vízvezeték szerelő, bronzműves, bádogos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép-, kerékpár-, gramofonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon: 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon: 532

VAS és rézágak,

afrikai és löszormatracok, amerikai és sodromy-ágybetétek: öszszehajtott ágyak eredeti gyári árakon kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhöz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálata. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerező telefonja 55.